

Laikus hozzászólás

a Vigadó-ügyhöz

Mióta ilyen nyájasan ránk köszöntött a Tavasz (megillelti a nagy betű, hiszen oly előkelő rangja van az évszakok sorában), szóval mióta tavaszi fényben fürdik a város, naponta kijárok a Duna-partra, gyönyörködni a panorámában, amit a pesti oldalról nézve nyújtanak a budai dombok. Biztosan van impozánsabb tájképe is a világnak, nem is egy, de nyájasabb alig. Talán csak egy, az is csak később bontakozik ki teljes pompájában: Prága a Letna lankáiról nézve, mikor körös-körül a dombokon nyílik az orgona. A pesti oldali szemlélőt még a budai Vár romjai sem zavarják; valahogy beillik a táj kompozíciójába e kiegészítő épülettömb, a tövében már szépen rekonstruált, régi bástyarészletekkel. Annál zavaróbb a pesti oldalon

a Vigadó romhalmaza.

Valószínűleg nem én vagyok az egyetlen Duna-parti sétáló, akinek szépérzékét sérti ez a kietlen épület-monstrum, amelynek kiégett és roskadozó falai között a város történetének legsötétebb korszakát idéző emlékek denevér-rajja repdes. S még hagyján, hogy a mi szépérzékünket zavarja — és a pesti Duna-part építészeti összhangját is —, de ugyanakkor hatásos téma is valamennyi ellenséges tendenciával készült képhez, mely a legkülönbözőbb változatokban szokott felbukkanni nyugati lapokban. Valahányszor idegen lapokat forgatva elélem kerül ez a »jellegzetes budapesti kép«, mindannyiszor dührohalmokat kapok, s bevallom, nem is annyira e Budapestre egyáltalán nem jellemző kép közzététele miatt, hanem azért, mert mi magunk gondoskodunk róla, hogy legyen valami a város kellős közepén —

néhány lépésnyire

a legnagyobb idegenforgalmat bonyolító Duna Szállótól és a különböző idegenforgalmi irodáktól —, amin megakad a nem feltétlenül jó szándékú idegen tekintete. De, persze a jó szándékúé is, aki már éppen elmerült a Duna-parti panorámájának szépségeiben.

Nem is értem, hogy tizenégy éven át képtelenek voltunk megszabadulni e kínos és szomorú romhalmaztól, melyet a Vörösmarty téri oldalon már csak gerenda-támasztékokkal lehet megóvni az összeomlástól. Tudom: illetékesek már évek óta vitatkoznak felette, hogy mi történjék a Vigadóval? Tervek is készültek az újjáépítésre, jók is, rosszak is. Dehát az újjáépítés költségein minden kezdeményezés megfeneklett. S ezen nincs is csodálkozni való. Elvégre, mint hallom, a legszerényebb kalkuláció mellett is legalább

kétszázmillió

forintot venne igénybe az újjáépítés, s amíg olyan súlyos lakásproblémákkal küzd ez a rohamtempóban fejlődő város, amilyenekkel valóban küzd, ha megkérdeznének, én sem szavaznám meg ezt a tengernyi pénzt egy impozáns koncertház céljaira. Persze, hogy jó lenne szép és tágas csarnokot biztosítani a zene és a művészet ünnepi alkalmaira. Meg is érdemelné a város fejlődő művészi élete. De egyrészt vannak sürgősebb építenivalóink is, másrészt nem tudom, ez lenne-e a legalkalmasabb hely egy ilyen nagyszabású, tág-

sabb térségbe kívánczó épület céljaira? Gondolom, némi körültekintéssel és szakértelemmel sokkal

kedvezőbb és olcsóbb

megoldást lehetne találni a város más pontján. Nem is hiszem, hogy a hozzáértők a mai Vigadó romjainak helyén jelölnék ki az új közművelődési palota helyét, ha egyszer majd erre sor kerül.

De hát akkor, miért húzzák ennek az éppoly közveszélyes, mint amennyire zavaró romhalmaznak az eltakarítását? Nem vagyok építészeti szakértő, a városrendezés sem tartozik a gondjaim közé, de pesti lakos vagyok, azt is mondhatnám: nem csupán lakosa e városnak, de rajongója is, s féltő szerelmese. Kedvelt játékaim közé tartozik, hogy képzeletben beépítem a háború támasztotta lyukakat, és minden új épület, minden kicsinosított régi ház érzelmi hullámokat kavarr fel bennem, amiket aztán rendszerint lehűtenek kritikai észrevételeim. De hát ilyen a pesti ember: rajong és kritizál.

Hadd mondjam el, hogyan képelem a Vigadó-probléma megoldását. Egyszerűen.

Bontsák le

a Vigadó belátható időn belül újjáépíthetetlen romhalmazát, mely a Duna-parton úgy éktelekedik, mint egy borzalmas sebhely egy bájos s derűt sugárzó arcon. Bontsák le, s akkor egyszerűen kialakul helyén nemcsak Budapest, de talán egész Európa egyik legszebb tere. Ha a Vörösmarty teret kinyitják a Duna felé, olyan impozáns tér keletkezik itt, a főváros legszebb pontján, amihez fogható kevés van a világon. Csináltunk mi az elmúlt évek alatt kényszermegoldású tereket, amelyeket egyik oldalon ablaktalan tűzfalaik határolnak, a másikon meg nyitva vannak a zajló utca felé. Tehát semmiképp sem felelnek meg a térképzés követelményeinek. (De hát ezek az átterek majd beépülnek.) A Vigadó helyén viszont egy

klasszikus kiképzésű teret

nyernénk, melyet minden oldalon szép — és kevésbé szép — épületek határolnak, s csak a Duna felé lenne nyitva. Ilyen módon nemcsak egy riasztó sebhelyet távolítanánk el a város arculatáról, hanem szebbé és harmonikusabbá tennénk. Szerintem ez a térmegoldás még akkor is emelne a Duna-parti tájkép szépségét, ha a Vigadó nem lenne ilyen kietlen állapotban.

Nem afelett kívánok vitázni, hogy hol és ki követte el a hibát, amikor olyan épületek sorával rakták meg a Duna-partot, amelyekből, mint összhangot zavaró motívum, kiugrik a Vigadó látványos homlokzata. Mindenesetre tény az, hogy az egész összképbe ez az épület

stílusával sem illik bele. El tudom képzelni, hogy a műemlékek védelmezői körében milyen felháborodást kelt ez a megjegyzés. Ennek ellenére megkockáztatom azt a laikus megállapítást, hogy

Budapest történelmi emlékei

között egy sincs, amelynek eltávolítása kevésbé sértené a közízlést és a hagyománytisztelést, mint a Vigadó lebontása. A romantika korának ez az építészeti emléke — ha jól tudom, az egyetlen — talán bírnémi kuriózum értékkel, de mint látvány olyan hatást kelt a szemlélőben, mintha egy mór templomot alakítottak volna át indóházzá. Nem leszünk szegényebbek, ha elesünk ettől a látványtól. Ami pedig a nemzeti jelleget illeti, nem tudom, mennyi a magyar motívum ebben a gógós, de sivár épületben. Talán a bástyaszerű homlokzat a tetőn, mely a feudális jelleget domborítja ki? S mindez leöntve valami kifejezhetetlen eráris szellemmel, mely ott ólálkodott a múlt század ötvenes éveinek minden művészi alkotója mögött... A romantika korának alkotása. Igen, de olyan, mint egy Jókai-regény német fordításban.

A történelem kimondta ítéletét e nem éppen szerencsés alkotás felett — a mi dolgunk, hogy végrehajtsuk ezt az ítéletet.

Paál Ferenc